

Dožinkové slávnosti v Leviciach

25.9.2026 - | Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora

Dožinky sú každoročne symbolom poďakovania za úrodu a za prácu všetkých, ktorí sa podieľajú na jej pestovaní. Tohtoročné Levické dožinky však prinášajú aj dôležité posolstvo. Za úrodu, ktorú sa poľnohospodárom podarilo vyprodukovať napriek dlhotrvajúcemu suchu a nepriaznivým podmienkam, im patrí dvojnásobné poďakovanie.

Levický región bilancoval náročnú žatvu. Sucho prinieslo výrazné straty, poľnohospodári však aj v mimoriadne nepriaznivých podmienkach pokračujú vo výrobe potravín.

Nie je umenie vyrobiť potravinu v čase hojnosti. Skutočnou skúškou poľnohospodára je dokázať ju vyrobiť aj v čase sucha. Aj toto posolstvo zaznievalo počas Levických dožiniek, ktoré sa uskutočnili v Žemberovciach 25. septembra. Tohtoročné dožinky neboli iba bilanciou ukončenia žatvy, ale predovšetkým príležitosťou na odborné zhodnotenie poľnohospodárskeho roka, pomenovanie problémov a hľadanie riešení pre budúcnosť slovenského agrosektora.

Rok 2026 priniesol poľnohospodárom v levickom regióne mimoriadne náročné podmienky. Extrémne sucho a vlny horúčav ovplyvnili úrodu viacerých plodín, hospodárske výsledky podnikov aj dostupnosť krmív pre živočíšnu výrobu. Napriek tomu sa poľnohospodári postarali o to, aby na poliach vznikla úroda a aby pokračovala výroba potravín. Práve za túto prácu, ktorá sa odohráva často v podmienkach vysokej neistoty, im patrí v tomto roku dvojnásobná vďaka.

Žatva sa začala historicky skoro, výsledky ovplyvnilo sucho

Ako vo svojom vystúpení uviedol predseda Regionálnej poľnohospodárskej a potravinárskej komory Levice a predseda PD Žemberovce Milan Halmeš, tohtoročná žatva sa v okrese začala už v polovici júna. V dôsledku vlny horúčav sa jej začiatok posunul o viac ako desať dní v porovnaní s bežným priebehom. Išlo o najskorší začiatok žatvy v histórii okresu.

Výsledky jednotlivých plodín boli rozdielne. Pri ozimnom jačmeni dosiahli pestovatelia priemernú úrodu 6,90 tony na hektár, čo predstavuje 16-percentné zvýšenie oproti trojročnému priemeru. Medzi najúspešnejších pestovateľov patrili PD Veľký Ďur s úrodou 8,2 tony na hektár, Jozef Mučka z Novej Dediny so 7,97 tony a PD Želiezovce so 7,86 tony na hektár.

Pri klasickom jarnom jačmeni sa však už naplno prejavili dôsledky sucha. Priemerná úroda dosiahla 4,5 tony na hektár, čo bolo o 22 percent menej ako v predchádzajúcom roku. Poľnohospodári zároveň upozornili na problémy s odbytom zo strany sladovní.

Repka olejná priniesla priemernú úrodu 3,5 tony na hektár, čo predstavuje medziročný pokles o 13 percent. Pri pšenici bola priemerná úroda 6,05 tony na hektár, teda o päť percent menej ako vlani, pričom kvalita produkcie bola dobrá. Výraznejší výpadok zaznamenala tvrdá pšenica, pri ktorej úroda zaostala za očakávaniami približne o 1,5 tony na hektár.

Rozdielne výsledky priniesol aj hrach na zrno. Jeho priemerná úroda dosiahla 2,8 tony na hektár, pričom ozimná forma dosiahla 4,06 tony na hektár, čo predstavovalo medziročný nárast o 56 percent.

Tieto výsledky ukazujú, že ani v náročnom roku nie je obraz poľnohospodárstva jednotný. Úspešná produkcia niektorých plodín však nemôže prekryť celkové riziká, ktoré prináša prehlbujúci sa nedostatok vlhky a nestabilné podmienky hospodárenia.

Sucho sa premietlo do miliónových strát

Podľa údajov prezentovaných počas dožiniek zasiahlo sucho približne 70 percent územia Slovenska. V levickom okrese sa jeho dopady prejavili nielen v rastlinnej výrobe, ale aj v produkcii krmovín, ktoré sú základom pre udržanie živočíšnej výroby.

Pri tržných plodinách na ploche 14 200 hektárov bol odhadovaný výpadok tržieb približne 6,8 milióna eur, čo predstavuje približne 470 eur na hektár. Pri krmovinách, kde straty dosahovali 30 až 75 percent, sa odhadovaný výpadok pohyboval na úrovni takmer 1,8 milióna eur.

Sucho preto nie je iba otázkou jedného neúspešného zberu. Jeho dôsledky sa prenášajú do hospodárskej stability podnikov, zabezpečenia krmív, chovu hospodárskych zvierat aj do budúcej produkcie potravín.

Na celoslovenskú situáciu upozornil aj Robert Kováč, predseda Dozornej rady SPPK. Podľa prezentovaných odhadov chýbalo na južnom a východnom Slovensku viac ako 200 milimetrov zrážok na meter štvorcový. Namiesto približne 350 milimetrov spadlo v sledovanom období len okolo 150 milimetrov. Situáciu navyše zhoršili dve vlny extrémnych horúčav, keď teploty v júni a auguste dosahovali 40 °C.

Celkové odhadované škody zo sucha na Slovensku boli počas podujatia vyčíslené na 250 až 300 miliónov eur. Výrazné straty sa očakávajú pri krmovinách, kukurici, slnečnici, sóji či cukrovej repe. Zasiahnutá plocha mala predstavovať približne 350-tisíc hektárov.

Poľnohospodári potrebujú riešenia, ktoré presahujú jednu sezónu

Náročný rok zároveň opätovne otvoril otázku ekonomickej stability poľnohospodárskych podnikov. Výpadky produkcie sa totiž stretávajú s vysokými nákladmi na vstupy a nízkymi nákupnými cenami komodít. Počas dožiniek zazneli upozornenia na rast cien hnojív, nafty aj servisných nákladov, ktoré ďalej znižujú priestor podnikov na zvládnutie nepriaznivej sezóny.

Dôležitou témou bola aj pomoc pre chovateľov hospodárskych zvierat. Emil Macho, 1. podpredseda SPPK, upozornil na výrazný výpadok objemových krmív, najmä kukurice, slnečnice a ďalších krmovín. Nedostatok krmív môže mať v ďalších mesiacoch vážne dôsledky pre živočíšnu výrobu. Podpora preto podľa predstaviteľov komory musí reagovať nielen na straty v rastlinnej výrobe, ale aj na riziká, ktorým čelia chovatelia.

Štát predstavil finančnú pomoc aj opatrenia v oblasti vody

Súčasťou dožinkovej diskusie bola aj prezentácia opatrení zo strany štátu. Generálny riaditeľ Pôdohospodárskej platobnej agentúry Marek Čepko predstavil finančné balíky určené na stabilizáciu sektora a zmiernenie dôsledkov nepriaznivej situácie.

Na pomoc v súvislosti so suchom bolo avizovaných 35 miliónov eur, z toho 30 miliónov eur od vlády a päť miliónov eur z rozpočtu Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR. Ďalší balík v objeme takmer 20 miliónov eur má smerovať na kompenzáciu nákladov súvisiacich s hnojivami a dôsledkami konfliktov. Predstavené boli aj preddavkové platby, podpora zelenej nafty a úľavy pri plnení ekologických podmienok priamych platieb v dôsledku sucha.

Významnou témou sa stala voda. Vláda pripravuje opatrenia v oblasti vodozadržných riešení a závlah, pričom v štátnom rozpočte sa plánuje vyčleniť 100 miliónov eur. Zároveň boli prezentované

investičné výzvy na hydromeliorácie v objeme 35 miliónov eur.

Polnohospodári však upozorňujú, že investície do vody musia byť dlhodobé a systémové. Rekonštrukcia existujúcej závlahovej infraštruktúry, budovanie nových kapacít a zadržiavanie vody v krajine sú nevyhnutné pre udržanie produkcie v regiónoch, ktoré čelia opakovaným obdobiam sucha.

PD Žemberovce: Príklad významu poľnohospodárstva pre región

Hostiteľské PD Žemberovce počas podujatia predstavilo svoju históriu aj súčasné hospodárenie. Družstvo vzniklo postupným zlučováním v roku 1974 a transformáciou v rokoch 1990 až 1992. V súčasnosti hospodári na výmere 2 715 hektárov poľnohospodárskej pôdy, z čoho 2 265 hektárov tvorí orná pôda a 450 hektárov trvalé trávne porasty.

Významnú časť jeho činnosti predstavuje živočíšna výroba. Družstvo chová 720 kusov hovädzieho dobytky, z toho 365 dojníc holsteinského typu s priemernou úžitkovosťou 11 870 kilogramov mlieka na dojnicu. Ročne vyprodukuje približne 3,7 milióna litrov mlieka, ktoré smeruje do Levických mliekarní prostredníctvom ODM Levice.

Súčasťou hospodárenia je aj chov oviec plemena Cigája v počte 1 450 kusov, z toho 905 bahníc. Družstvo sa venuje aj šľachtiteľskému chovu a od roku 1999 je v tejto oblasti aktívne. Zaoberajú sa aj špeciálnou rastlinnou výrobou, na 24 hektároch pestujú vinohrady a na 6 ha slivky. Významnou súčasťou jeho fungovania je spolupráca so SOŠ poľnohospodárskou v Leviciach v rámci duálneho vzdelávania.

PD Žemberovce tak predstavuje príklad podniku, ktorý prepája rastlinnú a živočíšnu výrobu, zamestnáva ľudí v regióne a podieľa sa na vzdelávaní budúcich pracovníkov v poľnohospodárstve.

Úcta k tradícii a zodpovednosť za budúcnosť

Dožinkové slávnosti v Žemberovciach sa konali v roku, keď poľnohospodári čelia viacerým výzvam naraz. Sucho, rastúce náklady, kolísavé ceny komodít a neistota v ďalšom vývoji Spoločnej poľnohospodárskej politiky EÚ vytvárajú prostredie, v ktorom je udržanie výroby čoraz náročnejšie.

Tohtoročný formát dožiniek bol preto skromnejší a sústredil sa najmä na pokoru, odbornú diskusiu a bilancovanie roka. Tradícia však zostáva dôležitá. Pripomína, že poľnohospodárstvo nie je iba ekonomickou činnosťou, ale aj súčasťou života regiónov, ich histórie a identity.

V čase, keď sa hovorí o výpadkoch úrody a hospodárskych stratách, je dôležité nezabudnúť na človeka, ktorý za každou potravinou stojí. Na poľnohospodára, ktorý musí rozhodovať vopred, investovať bez istoty výsledku a čeliť podmienkam, ktoré nedokáže ovplyvniť.

Aj preto patrí tohtoročná vďaka poľnohospodárom dvojnásobne. Za to, čo sa im podarilo dopestovať, ale aj za to, že napriek nepriazni počasia pokračujú vo svojej práci a zabezpečujú potraviny pre spoločnosť. Pretože skutočná hodnota ich práce sa ukazuje nielen v rokoch hojnosti, ale predovšetkým v časoch, keď je úroda výsledkom mimoriadneho úsilia, odhodlania a vytrvalosti.